

Iromány száma: **K/10254/1.**

Benyújtás dátuma: **2020-05-12 11:44**

Parlex azonosító: **HD4MCWRG0001**

Címzett: **Kövér László, az Országgyűlés elnöke**
Benyújtó: **Dr. Kozma Ákos, alapvető jogok biztosa**

Tisztelt Elnök Úr!

Az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat 2. melléklet 45. pontjában foglaltak megvalósulása érdekében mellékelten megküldöm **Dr. Szél Bernadett (független)** országgyűlési képviselő *"A gödi különleges gazdasági övezet kijelölésének alkotmányosságáról"* című, K/10254. számú írásbeli választ igénylő kérdésére adott válaszsomat.

Tisztelettel:

Dr. Kozma Ákos

az Alapvető Jogok Biztosa

Címzett: **Dr. Szél Bernadett (független)**

Benyújtó: **Dr. Kozma Ákos, alapvető jogok biztosa**

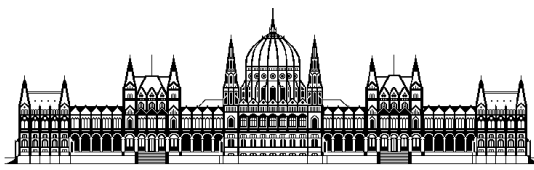
Tisztelt Képviselő Asszony/Úr!

Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 42. §-ában foglaltak szerint a hozzám intézett, **Dr. Szél Bernadett (független)** országgyűlési képviselő *"A gödi különleges gazdasági övezet kijelölésének alkotmányosságáról"* című, K/10254. számú írásbeli kérdésére az alábbi választ adom.

Tisztelettel:

Dr. Kozma Ákos

az Alapvető Jogok Biztosa

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Ügyszám: AJB-2557/2020

Dr. Szél Bernadett
országgyűlési képviselő

Budapest
Széchenyi rkp. 19.
1358

Tisztelt Képviselő Asszony!

Az Alaptörvény 7. cikk (1) bekezdése alapján hozzáam intéztem, „*A gödi különleges gazdasági övezet kijelölésének alkotmányosságáról*” című, K/10254. számú, írásbeli választ igénylő kérdésére – az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 42. § (9) bekezdésében foglalt határidőben – az alábbi választ adom.

Képviselő Asszony felhívta a figyelmemet arra, hogy az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, figyelemmel a koronavírus elleni védekezésről szóló 2020. évi XII. törvény rendelkezéseire a Kormány április 17-én az ún. különleges gazdasági övezetek szabályozásával, „*a nemzetgazdaság stabilitásának garantálása, a COVID-19 koronavírus fertőzés okozta tömeges megbetegedéssel járó humánjárvány negatív gazdasági következményeinek csökkentése érdekében, a munkahelyek tömeges elvesztésének elkerülése és a meglévő munkahelyek megőrzése vagy új munkahelyek létesítése céljából*” megalkotta a veszélyhelyzettel összefüggésben a nemzetgazdaság stabilitásának érdekében szükséges intézkedésekről szóló 135/2020. (IV. 17.) Korm. rendeletet (a továbbiakban: Rendelet 1.). Ugyanezen a napon a 136/2020. (IV. 17.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet 2.) különleges gazdasági övezetet jelölt ki Göd város közigazgatási területén.

Előadta, hogy a Rendelet 2. álláspontja szerint alaptörvény-ellenes. A gödi különleges gazdasági övezetre vonatkozó szabályozás a járványügyi védekezés szempontjából megkérdőjelezhető, de szükségességében mindenképpen alá nem támasztott, aránytalan korlátozást jelent, és Alaptörvényt sértő tulajdonelvonásával ellehetetleníti egy település működőképességének fenntartását és feladatai ellátását. Képviselő Asszony levele szerint a veszélyhelyzetre hivatkozva, azt kihasználva, a Kormány valójában egy nagyberuházás útjában álló akadályokat hárít el a helyi közösség demokratikus akaratát és a környezeti érdekeket semmibe véve.

Képviselő Asszony *írásbeli kérdése* mindezek után az volt, hogy:

1. Álláspontom szerint alaptörvény-ellenes-e a gödi különleges gazdasági övezet kijelölése, Göd város tulajdona és területe egy részének, valamint adóbevételei jelentős részének elvétele, működőképességének veszélyeztetése, a helyi lakosok őket érintő döntésekbe való beleszólási jogának kiiktatása és a környezeti jogok súlyos sérelme következtében?

2. Tervezem-e, hogy természetes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érintő visszásság kivizsgálása céljából hivatalból vizsgálatot indítok az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 18. § (4) bekezdése alapján?

3. Fontolóra veszem-e, hogy az Ajbt. 34. §-ában biztosított jogkörömben eljárva az Alkotmánybírósághoz fordulok a Rendelet 2. Alaptörvénnyel való összhangjának felülvizsgálatát kezdeményezve?

4. Lezárult-e már a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettesemnél a gödi beruházás kapcsán tett állampolgári panasz alapján indított vizsgálat, hol olvashatóak a megállapításai? Ha nem zárult le, most hol tart, és mikor várható a vizsgálati jelentés közzététele?

Mindenekelőtt szeretném megköszönni a figyelemfelhívását. Fontos rámutatni, hogy a koronavírus világjárvány alatt is figyelemmel kell kísérnünk az alapvető jogok érvényesülését, amelynek általánosan megfogalmazható szempontjai a következők. A veszélyhelyzet fennállása alatt az Alaptörvény 53. és 54. cikkei szerinti különleges jogrend érvényesül. A különleges jogrend ugyanakkor nem egy Alaptörvényen kívüli állapot, hanem az alkotmányos jogrend egy meghatározott formája. A végrehajtó hatalom, a kormányzat a különleges jogrend fennállása alatt is korlátozott, tehát korlátlan teljhatalomra ilyen helyzetben sem tarthat igényt. Számolni kell ugyanakkor azzal, hogy ilyen helyzetben az alapvető jogok érvényesülését, a veszélyhelyzet tartama alatt érvényesülő korlátozásukat az általánosan alkalmazandótól eltérő, más alkotmányos mérce szerint kell megítélni. Mint azt az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése rögzíti: „*Különleges jogrendben az alapvető jogok gyakorlása – a II. és a III. cikkben, valamint a XXVIII. cikk (2)-(6) bekezdésében megállapított alapvető jogok kivételével – felfüggeszthető vagy az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozható.*” Nem kerülhető el ebben a körben annak figyelembe vétele sem, hogy a különleges jogrend intézménye maga is alapvető jogok, különösen az élethez való jog, illetve a testi és lelki egészséghez való jog védelmét szolgálja.

A veszélyhelyzet kihirdetésére ugyan már korábban is sor került, de az ország területének egészére kiterjedő, a jelenlegihez hasonló időtartamban fennálló élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető helyzetre az alkotmányos jogrend története során nem volt még példa. Ez ugyanakkor azzal is jár, hogy részletesen kidolgozott alkotmánybírói gyakorlat nem áll rendelkezésre iránymutatásul a különleges jogrend során meghozott intézkedések tekintetében alkalmazandó alkotmányossági mérce vizsgálatához. Fokozott figyelemmel és körültekintéssel kell ezért az egyes intézkedések és az egyes érintett alapvető jogok viszonyát vizsgálni. Természetesen érvényesül ez a követelmény az Ön kérdésében említett, az állampolgárok széles körét érintő környezeti és participációs jogok tekintetében is.

Mindezek előrebocsátása mellett, kérdéseire a következők szerint rögzítem – a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó biztoshelytessel egyeztetett és vele egyetértésben kialakított – tájékoztatásomat és álláspontomat.

Jeleznem kell mindenekelőtt, hogy *a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettesemhez címzett panasz alapján indult, az Ön kérdései között említett ombudsmani vizsgálat jelenleg is folyamatban van*, a jövő nemzedékek szószólójának szakmai irányítása mellett.

Ezen vizsgálat a beérkezett panasznak megfelelően kiterjed a Samsung lítiumos akkumulátorgyártó gödi üzemének létesítését megelőző közigazgatási hatósági eljárásokkal, valamint a településrendezési eljárásokkal, ezekben az érintett nyilvánosság részvételével kapcsolatos kérdésekre. Az ügyben a panasszal elsődlegesen érintett, 2018-as bővítéshez kapcsolódó környezeti hatásvizsgálati (előzetes vizsgálati) eljárás mellett vizsgáljuk a levegőtisztaság-védelmi, vízjogi, ipari-biztonsági, katasztrófavédelmi és zajvédelmi kérdéseket, valamint a területet érintő településrendezési eljárásokat is. A kiterjedt és átfogó vizsgálatot tehát ezen hatósági és településrendezési eljárások alapján megvalósuló beruházásokkal összefüggő, a beérkezett panasz szerinti környezeti hatásokra figyelemmel folytatjuk, továbbá vizsgáljuk a nyilvánosság részvételének érvényesülését ezen eljárásokban.

Az eddig általunk megkeresett szervek az alábbiak: a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság, a Pest Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság, a Pest Megyei Kormányhivatal Érdi Járási Hivatala, valamint Göd Város polgármestere és jegyzője. Jelenleg a hatóságok által rendelkezésünkre bocsátott terjedelmes iratanyag feldolgozását folytatjuk. A tényállás tisztázása, a vizsgálat megállapításainak megalapozása érdekében szükséges volt ugyanakkor további tájékoztatás kérése, illetve további iratok bekérése a településrendezési eszközök elfogadásával, és az azzal összefüggő stratégiai környezeti vizsgálat lefolytatásával, illetve a nyilvánosság részvételének biztosításával kapcsolatosan. A kiküldött megkeresésre a megadott határidőn belül nem érkezett válasz, így sürgetéssel ismét az érintetthez fordultunk. Az eljárás a kért tájékoztatás és a kapcsolódó iratok beérkezése után annak elemzésével folytatódik tovább.

A folyamatban lévő eljárás lezárásának időpontja, illetve annak eredménye, az esetlegesen alkalmazásra kerülő ombudsmani intézkedés nem jelezhető előre. Felhívom a figyelmet ebben a körben, hogy a vizsgálat tárgya egy, a

különböző településrendezési előzményekkel együtt már két évtizede tartó folyamat; a vizsgálat során az eddig is kiemelkedően terjedelmes iratanyag mellett, a fentiekben ismertetetteknek megfelelően, további dokumentumok vizsgálata is szükséges. A tényállás feltárása során a jövőben is felmerülhetnek további vizsgálati tárgykörök is. Az Ön kérdései szempontjából kiemelésre érdemes különösen, hogy – amennyiben a hatósági eljárásokkal összefüggésben esetlegesen felmerülő alapjogi aggályok erre utalnak – szükségessé válhat a hatósági, településrendezési eljárásokhoz kapcsolódó jogszabályok vizsgálata is.

Természetesen, mint minden ügyben, a jelen ügyben is igyekszünk lehetőségeinkhez mérten és az adott ügy sajátosságaira figyelemmel a lehető legrövidebb időn belül kivizsgálni a panaszt.

Képviselő Asszony kérdései alapján áttekintettem azt, hogy indokolt-e a folyamatban lévő vizsgálat mellett az Ajbt. 18.§ (4) bekezdése alapján hivatalból vizsgálatot indítani a Rendelet 2. alkotmányosságának a kérdésekben felhívott szempontok szerinti külön vizsgálatára, ideértve az érintett rendelet Alkotmánybíróság előtti megtámadása indokoltságának áttekintését is. Ebben a kérdéskörben a következő megállapításokról tájékoztatom Önt.

Az állampolgárok potenciálisan széles, közelebbről pontosan meg nem határozható körét érinti felvetései közül az Alaptörvény XXI. cikke szerint biztosított egészséges környezethez való jog érvényesülése és annak eljárási garanciái. Az eljárási kérdések közül vizsgálandó jelen esetben különösen – de nem kizárólagosan – a nyilvánosság döntéshozatalban történő részvételének biztosítottasága.

Már ezen a ponton rögzíteni érdemes, hogy a településrendezési eljárásokban az érintett lakosság és a (helyi) szakmai és civil szervezetek bevonásának szükségessége, a társadalmi részvétel biztosítása az egész eljárásrend sajátos, garanciális követelménye. Ezt az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) alapján az Étv. végrehajtási rendelete, a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) az ún. partnerségi eljárás formájában szabályozza. Ahogyan az az alapvető jogok biztosának és a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettesének az AJB-939/2017. számú ügyben kibocsátott közös jelentésében kifejtésre került, a partnerségi egyeztetés garanciális jogintézménye egyben a nemzetközi egyezményből fakadó nemzeti kötelezettség végrehajtásának egyik eszköze is, nevezetesen a 2001. évi LXXXI. törvénnyel kihirdetett, a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáféréstől, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, Aarhusban, 1998. június 25-én elfogadott Egyezmény végrehajtásának.

A kérdésekkel érintett szabályozás áttekintésére áttérve, a Rendelet 1. a kiemelt beruházások már létező szabályozási rendszerével analóg módon meghatározott feltételek együttes megléte esetére teszi lehetővé a Kormány rendeletében különleges gazdasági övezet kijelölését. Ezen rendelet 1.§ (1) bekezdése értelmében a

- a) Kormány által nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházásá nyilvánított,
- b) legalább 100 milliárd forint teljes költségigényű,
- c) a megye területének jelentős részére kiható gazdasági jelentőségű és
- d) munkahelyek tömeges elvesztésének elkerülését, új beruházás vagy bővítés megvalósítását szolgáló

helyszínt és annak közvetlen környezetét (a továbbiakban együtt: terület) a Kormány különleges gazdasági övezetté nyilváníthatja.

Rögzítendő, hogy a Kormány számára eddig is – tehát a különleges jogrend hatályba lépését megelőzően – számos eszköz állt rendelkezésre kiemelt beruházásoknak az általánosan érvényesülő szabályozástól eltérő kezelésére. Ide tartozik kiemelt beruházás esetén az akár telekszintű beépítési paraméterek meghatározása és a területrendezési szabályok és eljárásrendek alóli egyedi kivétel biztosításának lehetősége, valamint az országnak való megfelelés megítélésének kérdésében rögzített egyedi miniszteri hatáskör. [Ld. az Étv. 4.§ (3a) bekezdése; a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 8.§-a; a Vhr. 17/E. alcíme az építésügyért, a településfejlesztésért és településrendezésért felelős miniszter előzetes véleményezési jogköréről.]

Az alapvető különbség a területek hasznosításának megállapítására vonatkozó eddig is létező és alkalmazható jogintézményekhez képest – az építésügyi ágazati szabályozásban eddig nem alkalmazott, bár más jogintézményekkel analóg – a „különleges gazdasági övezet” szabályozásában az, hogy a „különleges

gazdasági övezet” kijelöléssel az érintett terület egyben a helyi önkormányzat fennhatósága alól beépítési és településkép-védelmi kérdésekben (is) a területileg illetékes megyei önkormányzathoz kerül. Mindez azonban az alábbiakban részletesen kifejtettek szerint a *garanciális eljárásrendben és annak környezetvédelmi követelményeiben lényeges változást az eddigiekhez képest nem hoz.*

A terület hasznosítása a kijelölésből eredően behatárolt, ugyanakkor az arra vonatkozó egyedi – beépítési és településkép-védelmi – szabályokat a továbbiakban főszabály szerint nem a települési önkormányzat, hanem a megyei önkormányzat állapíthatja meg. Ez következik a Rendelet 1. 3.§ (1) bekezdésének rendelkezéséből:

3. § (1) „Ha a Kormány rendeletében a különleges gazdasági övezet területére nem állapít meg

a) sajátos településrendezési és beépítési szabályokat, valamint egyedi építési követelményeket,

b) sajátos telekalakítási követelményeket,

c) egyedi településképi követelményeket,

d) egyedi örökségvédelmi szabályokat,

e) a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 48. §-a szerinti környezetvédelmi és fás szárú növények védelmére vonatkozó előírásokat,

f) közterületek használati rendjére vonatkozó közterület-használati szabályokat, a forgalomszabályozásra vonatkozó sajátos előírásokat, továbbá a közterület-használati díjakat és az ellenőrzés rendjére, a közterületek fenntartására, fejlesztésére és üzemeltetésére vonatkozó szabályokat,

g) a közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám-megállapítására vonatkozó szabályokat,

h) az öngondoskodásra és a közösségi feladatok ellátásához való hozzájárulásra, továbbá a közösségi együttélésre vonatkozó alapvető szabályokat, valamint ezek elmulasztására jogkövetkezményeket,

akkor a különleges gazdasági övezet fekvése szerinti települési önkormányzat rendeletében meghatározott szabályokat kell alkalmazni mindaddig, amíg a különleges gazdasági övezet fekvése szerinti megye megyei önkormányzata rendeletében nem állapít meg erre vonatkozó szabályokat.”

Fontos rögzíteni, hogy a Rendelet 2. a Göd város közigazgatási területén kijelölésre kerülő különleges gazdasági övezet tekintetében *nem* állapít meg a fenti körbe tartozó különleges szabályokat.

A helyi önkormányzat egy adott terület hasznosításának módját a településrendezési eljárásban állapítja meg, amelynek számos garanciális eleme biztosítja úgy az érintett lakosság, szakmai és egyéb érdekképviselők, valamint civil szervezetek bevonását, mint a környezet állapotának értékelését, a tervezett intézkedések által okozott változások hatásainak felmérését. Ezeket a szabályokat részletesen tartalmazza az Étv. és a Vhr. Nagyon fontos kitétel, hogy ezek az *eljárási szabályok az adott településrendezési eszközökhöz kötődnek.* Ennek értelmében *meghatározott településrendezési eszköz elfogadása vagy módosítása az eljárási szabályok figyelmen kívül hagyásával nem lehetséges, legyen a döntéshozó a települési vagy a megyei önkormányzat, esetleg analóg és már működő módon a kerületi vagy a fővárosi önkormányzat.*

Az Étv. meghatározza, hogy mi tekinthető településtervezői és településrendezési tevékenységnek, ami a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges. A Vhr. VI. fejezete tartalmazza az eljárási szabályokat, míg mellékletei a településrendezési eszközök jóváhagyásra kerülő munkarészeinek és az alátámasztó javaslatoknak a tartalmi követelményeit. Utóbbiak közt szerepel a *környezeti értékelés kötelezettsége, illetve már a megalapozó munkaszakaszban a helyzetértékelő munkarész elemeként a környezeti folyamatok értékelése.* Meghatározott esetekben a környezeti hatásokat az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: SKV rendelet) alapján részletes (stratégiai) környezeti hatásvizsgálatban (SKV) szükséges felmérni, ami ilyen esetben eleme a településrendezési eljárásnak. (Megjegyzendő tehát, hogy az SKV rendelet hatálya alapján a tervek és programok készítése folyamatának általában is kötelező eleme az SKV, nem csupán településrendezési eszközök esetében.) Az SKV eredménye ilyenkor az alátámasztó javaslat része az önkormányzati döntéshozatal számára.

A konkrét beruházást lehetővé tevő, a szóban forgó területek ez irányú hasznosíthatóságát illetően a környezeti szempontok kellő súlyú értékelését a településrendezési eljárások, illetőleg a környezeti hatások felmérésének kötelezettségét megállapító SKV rendelet hivatottak biztosítani. Ezek alkalmazását a területet különleges gazdasági övezetként kijelölő Rendelet 2. sem teszi konkrét esetben sem mellőzhetővé, csupán – a Rendelet 1. szabályaival együttes alkalmazásban – a döntéshozatalra jogosult önkormányzatot érintően jelent változást.

Fontos kiemelni továbbá, hogy a Rendelet 1. és Rendelet 2. elfogadásával bevezetett változások nincsenek kihatással a különleges gazdasági övezet területét érintő *egyedi engedélyezési eljárások menetére* (ezek vonatkozásában a területek használatának kijelölése értelemszerűen egy előzetes kérdés, hiszen csakis olyan funkció helyezhető el egy adott területen, amelynek rendeltetése ott megengedett), vagyis az egyedi engedélyezés során továbbra is az általános közigazgatási eljárásrend érvényesül, a környezeti vizsgálati elemekkel együttesen. Ezen eljárások tekintetében is érvényesülnek különleges, a veszélyhelyzet ideje alatt egyes településfejlesztési, településrendezési, településképi, építésügyi és örökségvédelmi, valamint közigazgatási hatósági eljárási szabályok eltérő alkalmazásáról szóló 143/2020. (IV. 22.) Korm. rendeletben meghatározott rendelkezések, ezek azonban az egyedi engedélyezési ügyekre nézve nem állapítanak meg visszalépést megvalósító szabályokat. (Hosszabb eljárási határidők kerülnek megállapításra, és szabályozásra kerül a közmeghallgatás veszélyhelyzet alatt történő lefolytatásának folyamata.)

Figyelemmel a Rendelet 1. fentiekben hivatkozott 3.§ (1) bekezdésének rendelkezésére és a Rendelet 2. tartalmára, a Göd város közigazgatási területén kijelölésre kerülő különleges gazdasági övezet területének hasznosítása tekintetében jelenleg a települési önkormányzat által korábban megalkotott településrendezési eszközökben rögzített szabályozás az irányadó. (Nem melleleg, a fentiekben már ismertetett, folyamatban lévő ombudsmani vizsgálat tárgyát képezi az, hogy ezek megalkotása során megfelelően érvényesültek-e a környezeti szempontokat és a társadalmi részvételt biztosító rendelkezések.) Nincsen ugyanakkor alapja annak, hogy a jelenleg hatályos eszközök *esetleges jövőbeni* módosítására irányuló majdani eljárások tekintetében a döntéshozó személyének megváltozására tekintettel ezen jogok és garanciális szabályok sérelme *előzetesen* megállapításra vagy valószínűsítésre kerüljön. A különleges gazdasági övezetek kijelölésére alkalmazott kodifikációs megoldás ezért *önmagában* jelenleg még nem értékelhető a környezet védelmének szintjében történt visszalépés szempontjából a Rendelet 2. hatálya alá tartozó terület tekintetében.

A *társadalmi részvétel* szempontjából külön is kiemelendő, hogy miközben a megye újraszabályozhatja valamennyi, korábban települési önkormányzati hatáskörben meghatározott, a területek használatával kapcsolatos kérdést –sajátos településrendezési és beépítési szabályokat, egyedi építési követelményeket, sajátos telekalakítási követelményeket, egyedi településképi követelményeket, egyedi örökségvédelmi szabályokat, a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 48. §-a szerinti környezetvédelmi és fás szárú növények védelmére vonatkozó előírásokat irányozhat elő – az aarhusi egyezmény követelményeinek érvényesülése szempontjából csakis az értékelhető, hogy mennyiben volt a részvételre nagyobb lehetősége a helyi közösségnek a korábbi eljárásrendben. A konkrét esetben egyfelől megállapítható, hogy a megye jogalkotásáig a helyi szabályozás érvényesül, e tekintetben tehát érdemi változás – egyelőre – nincsen; bármely esetleges különbség csak későbbi időpontban (új szabályozás megjelenése, megyei szintű eljárás megkezdése) válik láthatóvá. Másfelől fentebbiek szerint *az adott eszköz megállapításához szükséges, garanciális eljárásrend éppúgy irányadó, mint korábban.*

A teljesség kedvéért felhívom a figyelmet ebben a körben arra, hogy ha nem településrendezési eszköz megalkotására irányul a Rendelet 1. 3. § (1) bekezdése szerinti megyei eljárás, akkor a társadalmi részvétel követelménye a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) szerint meghatározott módon érvényesül.

A hivatalból indítandó vizsgálat indokoltságának kérdésében az állampolgárok széles körét érintő környezeti és participációs jogok tekintetében a fenti megfontolásokat szükséges figyelembe vennem.

Az előzőek mellett Képviselő Asszony kérdései a Rendelet 2. szabályozásának olyan vetületeire is kiterjedtek, amelyek közvetlenül a Rendelet 2. rendelkezéseivel kijelölt különleges gazdasági övezet települési önkormányzatának helyzetét érintik. Ide tartozik, hogy a Rendelet 2., nevezetesen annak 3. §-a és 2. melléklete rendelkezik arról, hogy meghatározott közfeladat, különösen településüzemeltetési közfeladat ellátását szolgáló és ahhoz szükséges, Göd Város Önkormányzatának tulajdonában álló ingatlanok tulajdonjogát azok terheivel és az azokkal kapcsolatos egyéb kötelezettségekkel együtt Pest Megye Önkormányzata szerzi meg. Emellett Göd Város Önkormányzatának költségvetését, bevételeit, finanszírozását érintő módon a Rendelet 2. szerinti különleges gazdasági övezet kijelölésével a terület vonatkozásában érvényesülnek a helyi adók bevezetésével és felhasználásával kapcsolatos különleges szabályok is.

Ezen kérdéskör vonatkozásában nem hagyható figyelmen kívül az *ex officio* eljárás célja és jellege az alapvető jogok biztosára irányadó jogi szabályozás keretein belül.

Az alapvető jogok biztosának intézménye az alapvető jogok védelmének jogvédelmi eszköze, amely azonban nem szolgál más, az érintett által igénybe vehető jogvédelmi eszközök pótlására vagy helyettesítésére. Az ombudsman eljárása, ideértve az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését is, jellemzően *szubszidiárius* jellegű, az esetleges visszásságok más módon nem elérhető orvoslását hivatott lehetővé tenni. (Ezzel áll összefüggésben egyebek mellett az Ajbt. 18. § (1) bekezdésében rögzített azon kitétel is, miszerint az ombudsman fellépése iránti kérelemnek csak akkor lehet helye, ha az érintett a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket már kimerítette, illetve nincs számára jogorvoslati lehetőség biztosítva.)

Sajátos módon érvényesül ez az elv az alapvető jogok biztosá által hivatalból folytatott eljárások vonatkozásában. Rögzítendő mindenekelőtt, hogy az alapvető jogok biztosának eljárása főszabály szerint nem hivatalból, hanem kérelemre indul, az Ajbt. 18. § (1) bekezdésének értelmében az érintett kérelmére, tehát ha a hatóság eljárása vagy mulasztása a *beadványt tevő személy* alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár.

Ezen általános rendhez képest az *ex officio* eljárás alkalmazása kivételes lehetőség, amelyet az Ajbt. meghatározott helyzetekre rendel alkalmazni. Mint azt kérdései háttereként Ön is helyesen idézte, az Ajbt. 18. § (4) bekezdése a következők szerint biztosítja az alapvető jogok biztosának lehetőségét: „*Az alapvető jogok biztosá a hatóságok tevékenysége során felmerült, az alapvető jogokkal kapcsolatos visszásság megszüntetése érdekében hivatalból eljárást folytathat. A hivatalból indított eljárás természetes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érintő visszásság kivizsgálására vagy egy alapvető jog érvényesülésének átfogó vizsgálatára irányulhat.*”

A fenti rendelkezések együttes alkalmazásával megállapítható, hogy az alapvető jogok védelme érdekében történő fellépés a jogalkotói szándék szerint elsősorban az érintett joga, egyben felelőssége is. A kiindulási alap az, hogy ezen személynek lehetősége van a jogai védelmére álláspontja szerint legalkalmasabb eszköz igénybeviteléről dönteni, jogai védelmében a jogrendszer által biztosított kereteken belül közvetlenül fellépni. Visszás helyzetekhez is vezethetne az, ha az alapvető jogok biztosá a meghatározható személy érintett, saját jogán fellépni jogosult személy helyett, esetlegesen ezen személy saját mérlegelése szerinti érdekeivel ellentétesen folytatná le eljárását.

A hivatalból történő eljárás jogintézménye ezért elsősorban olyan esetekben nyerhet alkalmazást, amikor az érintett személye nem határozható meg, az érintett saját fellépése nem várható el, vagy mert valamely alapvető jog érvényesülésének általános, átfogó kérdései egyedi panasz alapjául nem szolgálhatnak, vagy mert az érintett személye nem meghatározható, a potenciális visszásság *természetes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját* érinti. (Mint ezen utóbbi jogszabályi fordulatból is kitűnik, az előzőek mellett figyelembe kell venni azt is, hogy a hivatalból folytatandó vizsgálat különösen a jogaik védelmére esetlegesen kevésbé felkészült, jogaik érvényesítésére kevesebb eszközzel bíró természetes személyek jogvédelmét hivatott szolgálni).

A fentiekre tekintettel, figyelemmel tehát

- a Samsung lítiumos akkumulátorgyártó gödi üzem létesítésével összefüggésben zajló ombudsmani vizsgálat folyamatban léte, annak tárgyára és terjedelmére;
- a környezet védelmének, a természetes személyek széles körét érintő környezeti és participációs jogok szintjében történt visszalépés megállapíthatóságának hiányára a kérdésekkel érintett jogi szabályozás tekintetében,
- visszásság vizsgálhatóságának jelenlegi hiányára a kérdésekkel érintett jogi szabályozás jövőbeni alkalmazása tekintetében,
- az alapvető jogok biztosá eljárásának, különösen pedig hivatalból történő eljárásának jellegére

álláspontom szerint a jelen ügyben, a Rendelet 2. vonatkozásában az Ajbt. 18. § (4) bekezdése szerinti *külön, hivatalból lefolytatandó vizsgálatnak nincs helye*.

Mindazonáltal a téma fontosságát szem előtt tartva folyamatosan, így a veszélyhelyzet ideje alatt is igyekszem – a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó biztoshelyettessel szoros együttműködésben – folyamatosan figyelemmel kísérni az Alaptörvény XXI. cikke szerint biztosított egészséges környezethez való jog érvényesülését, az Alaptörvény P) cikkében meghatározott értékek védelmét és mindezek eljárási garanciáinak érvényesülését.

Bízom abban, hogy a válaszzal elősegíthetem Képviselő Asszony tájékozódását.

Budapest, 2020.

Üdvözlettel:

Dr. Kozma Ákos sk.